

Til medlemmerne af
Folketingets Retsudvalg

AMNESTY INTERNATIONAL
DANSK AFDELING

Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

T: 3345 6565
F: 3345 6566

www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

22. januar 2013

Om forslagene til Folketingets Kontroludvalg med Efterretningstjenesterne, PET-tilsynet og om den manglende retlige regulering af brugen af civile agenter m.v., jf. Morten Storm-sagen.

Amnesty International skriver i anledning af det foreliggende lovforslag om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester (herefter Kontroludvalget) og den politiske aftale om en ny, styrket regulering af PET's virksomhed og den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne.

I begge dokumenter slås det fast, at regeringen, henholdsvis aftaleparterne, finder, at "*en styrkelse af efterretningstjenesterne må gå hånd i hånd med øget kontrol på efterretningsområdet, herunder parlamentarisk kontrol*".

Når man ser på henholdsvis lovforslaget om Folketingets Kontroludvalg og aftalen om PET-tilsyn, som bygger på Wendler Pedersen-udvalgets flertalsforslag, så er det imidlertid svært at se, hvori den nye, betydeligt effektiviserede, uafhængige kontrol med PET og FE består.

Tværtimod må det konstateres, at landet, offentligheden, Folketinget er helt i hænderne på den til enhver tid siddende justitsministers opfattelse af PET's beføjelser og virksomhed. Den lovede, effektive kontrol med PET kommer ikke i denne omgang.

(I det følgende omtales for nemheds skyld alene PET. Aftalen om styrket tilsyn med PET omtales i det følgende som lovforslaget om PET, da det fremgår, at aftaleparterne i alt væsentligt vil gennemføre Wendler Pedersen-udvalgets flertals forslag til lovforslag).

I. Forslag til retlige kriterier for efterretningstjenestens beføjelser.

- Efter aftalens/forslagets § 2, "kan PET indsamle og indhente oplysninger, der **kan have betydning** for tjenestens virksomhed."
- Efter forslagets § 3, "**Skal andre forvaltningsmyndigheder videregive** oplysninger til brug for Politiets Efterretningstjeneste, hvis tjenesten **oplyser**, at oplysningerne **må antages at have betydning**...vedrørende straffelovens kap. 12 og 13."
- Efter § 4, kan tjensten indlede undersøgelser mod fysiske eller juridiske personer, hvis undersøgelserne **må antages at have betydning for**....kap. 12 og 12, eller **være nødvendige** til varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver".
- Efter § 6, stk.2, nr. 2, kan PET behandle enhver personoplysning, som **må antages at have betydning** for tjenestens opgaver jf. straffelovens kap. 12 og 13, eller er **nødvendige** for tjenestens øvrige opgaver.

- Efter § 7, stk. 1, kan PET videregive oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste, hvis videregivelsen **kan have betydning** for varetagelsen af tjenestens opgaver.
- Efter § 7, stk.2, kan PET videregive oplysninger om borgere her i landet til blandt andre **udenlandske myndigheder**, hvis videregivelsen **må antages at have betydning** for tjenestens arbejde med straffelovens kap. 12 og 13, eller **er nødvendig** for tjenestens øvrige opgaver.
- Efter § 7, stk. 3, skal videregivelsen efter en konkret vurdering anses for forsvarlig.
- Efter § 8, kan lovlig politisk virksomhed **ikke i sig selv** begrunde behandling af personoplysninger, men PET kan behandle oplysninger om en persons politiske virksomhed for at afklare, **om virksomheden er lovlig**.

I grove træk betyder forslaget, at PET kan indsamle og udveksle personlysninger om borgere her i landet, medmindre det må skønnes, at oplysninger IKKE har eller kan have betydning for tjenestens arbejde.

"Kan have betydning" og "må antages at have betydning" er meget ubestemte, retlige kriterier, som indeholder meget beskedne begrænsninger for, om hvem og hvornår PET kan indsamle personoplysninger.

II. Betydningen af PET-forslagets beskedne beføjelser til PET-tilsynet.

Efter Aftalen/Forslaget om PET-tilsynet skal tilsynet alene have beføjelser til at fremsætte en udtalelse til PET om et givet arbejde – til at fremsætte *henstillinger* til PET. PET-tilsynet kan med andre ord kun redegøre for sin opfattelse af en given sag. Ikke udstede forbud eller pålæg til PET.

Med de ubestemte retlige kriterier, som gælder for PET's arbejde, risikerer man, at PET nægter at følge PET-tilsynets udtalelser – at tjenesten simpelthen erklærer sig *uenig* i tilsynets vurdering. Med de åbne formuleringer må man frygte, at der i realiteten lægges op til *diskussion* mellem PET og tilsynet – i stedet for en autoritativ fastlæggelse af grænserne for PET's beføjelser.

PET-tilsynet bliver uafhængigt, men reelt med så beskedne beføjelser, at man kan frygte, at det bliver virkningsløst i forhold til PET's praktiske arbejde med indsamling og behandling af personoplysninger.

Morten Storm-sagen.

Morten Storm-sagen har tydeliggjort, at Wendler Pedersen-udvalgets forslag til en lov om PET er for smalt i sit sigte, idet det alene vedrører den formelle afgrænsning af beføjelserne til at indsamle og behandle og videregive personoplysninger. En dækkende beskrivelse af PET's beføjelser savnes.

Morten Storm-sagen viser, at der er behov for en klar retlig regulering af, hvor langt PET må gå i samarbejdet med andre landets efterretningstjenester, herunder med udemokratiske regimer.

Grænserne for, hvor langt PET kan gå i samarbejdet med tjenester, der benytter sig af målrettede likvideringer af personer, som opfattes som en trussel mod statens sikkerhed, skal ikke fastlægges administrativt af den til enhver tid siddende justitsminister, men bør fastlægges ved lov. Særligt har Morten Storm-sagen – uanset den store usikkerhed der er forbundet med sagens faktiske omstændigheder – vist et tvingende behov for klare regler om PET's brug af civile agenter.

Overordnet er der på den baggrund behov for en fornyet gennemgang af forslaget til lov om PET.

Mere konkret skal Amnesty International opfordre til, at det sikres, at Morten Storm-sagen undersøges til bunds af en uafhængig instans.

III. Styrkelse af den parlamentarisk kontrol. Forslag til lov om etablering af et udvalg om forsvarrets og politiets efterretningstjenester.

Amnesty har haft møder med medlemmer af Folketingets Retsudvalg fra begge sider af Folketingssalen. Vores generelle indtryk var, at Retsudvalget under indtryk af sine besøg i England og Norge var indstillet på at se på, om man kunne skabe en reel kontrol med PET ved at forbedre eller styrke det foreliggende forslag fra Wendler Pedersen-udvalget. Særligt var der opmærksomhed om spørgsmålet om en effektiv parlamentarisk kontrol, som syntes åbent for yderligere drøftelser.

På den baggrund har det været overraskende at læse den indgåede aftale, som reelt har forladt tanken om et effektivt parlamentarisk tilsyn og er gået tilbage til det svageste af Wendler Pedersen-udvalgets to forslag.

Folketingets kontroludvalg får i lighed med det foreslåede PET-tilsyn alene beføjelser til at *gøre sig bekendt med* bestemte dele af PET's arbejde – og til at *udtale sig om sin opfattelse af det til PET og justitsministeren* - men kan ikke foretage noget, som har egentlige retsvirkninger, jf. nedenfor.

- § 2: Regeringen giver udvalget en årlig **orientering** om efterretningstjenesternes virksomhed
- § 2, stk. 2, Regeringen holder udvalget **orienteret** om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter...af betydning for tjenesternes virksomhed
- § 2, stk. 3, Regeringen **oplyser** om tjenesternes virksomhed, herunder statistiske oplysninger.
- § 2, stk. 5, forud for udstedelsen af nye retningslinjer for tjenesternes arbejde **underretter** regeringen udvalget herom. Ved henlæggelse af væsentlige nye opgaver til tjenesterne **underrettes** udvalget ligeledes.
- § 2, stk. 6, forud for PET's årlige redegørelse **forelægger** regeringen den for udvalget.
- § 2, stk. 7, regeringens **orientering** af udvalget sker under hensyntagen til de særlige forhold, som *gør sig gældende* for efterretningsvirksomhed.
- § 2a, Udpegning af PET-tilsynet (formanden undtaget) sker efter **drøftelse** med udvalget.
- § 2a, stk. 2, PET-tilsynets årlige redegørelser forelægges udvalget forud for offentliggørelsen.
- § 2a, stk. 3, Regeringen **underretter** udvalget, hvis en henstilling fra PET-tilsynet ikke følges.
- § 3, Udvalget kan **tilkendegive sin opfattelse** af de behandlede spørgsmål skriftligt eller mundtligt over for regeringen. (Gældende bestemmelse)
- § 3, stk. 2, Udvalget kan afgive beretning til Folketinget om sin virksomhed, herunder om hvilke **emner** der har været under behandling. Beretningen offentliggøres.

- **§ 4**, Den bevillingsmæssige kontrol med tjenesterne omfattes ikke af udvalgets indseende. Udvalget kan dog gøre sig bekendt med de overordnede bevillings- og budgetmæssige forhold.
- **§ 5**, Udvalgets medlemmer og sekretær er forpligtede til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget. (Gældende bestemmelse)

Som det fremgår af forslaget, har Kontroludvalget alene krav på **underretning** om bestemte ting, og alene ret til at give sin opfattelse til kende – **udtale sig** – til regeringen. Ikke en gang formuleringen af generelle retningslinjer for PET's arbejde får udvalget afgørende indflydelse på. Konkrete sager vil det som hidtil ikke være hensigten, at udvalget skal forholde sig til.

Hvis regeringen (og PET) vælger at handle i strid med udvalgets opfattelse af PET's beføjelser eller lignende, kan udvalget kritisere den valgte praksis, men udvalget kan ikke gøre yderligere.

Som de to forslag er affattet, vil kontrollen med efterretningstjenesterne få karakter af helt lukkede kredsløb, hvor man kan **undersøge visse sager og afgive udtalelser** – uden reel kompetence til at træffe beslutninger, meddele påbud eller forbud. Når man kobler den manglende afgørelseskompetence med tavshedspligten, får man et system, som reelt er magtesløst. Andre kontrolmekanismer uden egentlig afgørelseskompetence, f.eks. Folketingets Ombudsmand, har den mulighed, at de kan offentliggøre deres overvejelser. Fremkalde debat i Folketinget og i offentligheden. Den mulighed har hverken PET-tilsynet eller Folketingets Kontroludvalg. De kan alene rette henvendelse til regeringen (justitsministeren). Den eneste, som har ret til fuld indsigt i PET's arbejde, og som kan justere tjenestens virksomhed, vil være den til enhver tid siddende justitsminister. Uanset den til enhver tid siddende justitsministers kvaliteter og oprigtige ønsker om at gøre det rigtige, så er det ikke udtryk for den uafhængige, effektive kontrol med efterretningstjenesterne, som man må forlange i et moderne retssamfund.

Venlig hilsen

Claus Juul
Juridisk konsulent
T: 33 45 65 84
E: cjuul@amnesty.dk

Venlig hilsen

User
Titel
M: Mobilnummer
E: email@amnesty.dk